

den frihet vi ha rätt att taga oss. De torde ock till fullo visa varför ett studium av äldre tradition äger icke blott historiskt utan ock praktiskt intresse. Ingenting skänker oss bättre än ett sådant historiskt studium den liturgiska takt som är nödvändig för ett gott resultat av vårt arbete.

*

Säkerligen tänker mina åhörare: Detta var då inte alls vad vi tänkte att få höra när vi läste ämnet: Medeltida breviartradition. I så fall kan jag bara ursäktas mig med att det har inte heller varit vad jag tänkte att säga när jag lovade att hålla detta föredrag. När jag började utarbeta det hade jag i första rummet tänkt mig en historisk och deskriptiv framställning. Det visade sig emellertid snart att materialet i så fall skulle ha blivit så överväldigande att man skulle behövt ett halft dussin föredrag för att få framställningen någorlunda njutbar. Bara det allra viktigaste materialet skulle om det sammanträngts inom tiden för ett enda föredrag gjort detta så hårdsmält att samtliga åhörare skulle ha somnat redan efter den första kvarten. Jag var därför tvungen att börja omigen och anlägga mera praktiska synpunkter med det resultat som nu har kommit fram.

Knut Peters.

Helsingör 2—6 juni 1947.

David's Psalmer i videnskabens og evangeliets Lys.

I Kirkens Historie har Psalteret, den gammeltestamentlige Salmebog, betydnet uendeligt meget for Kristenlivet som alle Kristnes Bønnebog, ligesom den var Kristi egen. Der er Vidnesbyrd her fra Norden om, at det paa Ortodoksiens Tid læstes mere end N. T. Saadan er det ikke mere. Bibellæsningen er gaaet stærkt tilbage, og navnlig G. T. er for mange i Menigheden ved at være en ukendt og lukket Bog. Den almindelige Sækularisering har gjort sit dertil, men en Hovedaarsag har sikkert været selve Bibelsynets Krise, som først vort Slægtled er ved at overvinde, dog ikke saaledes at det gamle pietistiske Bibelsyn sejrer over det nye historisk-kritiske Syn eller omvendt. Ej heller derved, at det kommer til et Kompromis mellem de to Modstandere, men ved at noget helt nyt vokser frem, det ægte nytestamentlige og kirkelige Skriftsyn,

men i moderne Form. Dette nye skulde denne Artikel føre ind i og samtidig hjælpe til atter at bruge Davids Psalmer paa en sund og kirkelig Maade.

Kendetegnene for »det gamle Bibelsyn» var Læren om Skriftens Ufejlbarhed og den pietistiske Maade at læse paa.

Psalmerne læstes dels som Spaadomme om Kristus, dels som Kong Davids Bønner, hvis Hovedtema var Sjælens Forhold til sin Gud. De betragtedes og brugtes hovedsageligt som individualistiske Lønkammerbønner uden Berøring med Kirke og Gudstjeneste.

Det nye Bibelsyn, der kom til Verden med Rationalismen og alle Dage har baaret Præg deraf, stillede Krav om, at G. T. skulde læses historisk og kritisk, som alle andre Bøger. »Historisk» vil sige: i Samtidens Lys, udfra Samtidens Forudsætninger; Psalmerne maa forstaaes som Psalmisterne selv og deres Samtid forstod dem. »Kritisk» betyder, at man gaar ud fra Muligheden for Fejl f. Eks. i Forfatterangivelserne, men ogsaa, at man forholder sig vurderende overfor Indholdet og bedømmer det udfra, hvad man betragtede som et højere Udviklingstrin, N. T.s Lære.

Dette Syn førte til en helt ny Opfattelse af Psalmerne.

Lysset fra Samtidens Liv og religiøse Opfattelse, ogsaa udenfor Israel, blev kastet ind over dem, hvilket førte til, at en Mængde dunkle Enkeltheder, man tidligere kun mente at forstaa som Led af Spaadomme om Kristus, nu fik sin historiske Forklaring. Paavisningen af, at Forfatterangivelserne var senere skriftlærdes Værk, hjalp til en ny Erkendelse af Psalmernes Brug, at de fleste af dem er smaa Gudstjenesteordninger til Brug ved forskellig Lejlighed for den enkelte, Kongen eller hele Folket, oppe i Templet.

Den kritiske Indstilling førte ind i Arbejdet paa at forstaa Psalmernes ejendommelige Forkyndelse, men ogsaa til at man skarpere fremdrog Forskellen fra N. T., navnlig i saadanne Ting som Hævnønskerne og Uskyldserklæringerne og Lovfromheden, der syntes at minde betænkeligt om Farisæismen.

I det store og hele kom den nye Psalmeforskning som en stor Berigelse. Psalmerne blev løst ud af Individualismens Fortolkning og forstaaet udfra Menighedens Situation. Det er den bedende Menighed, vi møder, ogsaa naar det er en enkelt, der taler; den bygger paa Pagten og beder til den Gud, der er i dens Midte ved Gudstjenesten i Templet, og det er en Bøn til Ofret.

Psalmerne er utvivlsomt paa mange Maader blevet meget rigere for os end før og mere levende.

Men samtidigt skete det skæbnesvangre, at det blev hævdet af den historisk-kritiske Bibelforskning og troet af store Kredse indenfor Menigheden, at denne historisk-kritiske Maade at læse paa var den eneste saglige: Davids Psalmer er jødiske Bønner, adskillige sagde: fra en anden Religion end Kristendommen, og maa læses som saadanne. Vel er det naturligt ogsaa at læse dem opbyggeligt, »kristeligt», men vi maa blot være klar over, at det er Indlægning i Psalmen og ikke Udlægning. G. T. skal forstaas udfra sig selv og ikke udfra N. T.

Disse Synspunkter virker meget stærkt og synes absolut overbevisende, naar vi blot accepterer Grundforudsætningen for dem, at Biblen er en Bog, der kan forstaas som enhver anden, saaledes at en videnskabelig, historisk-kritisk Erkendelse er den sande, saglige Erkendelse af Bibelteksterne. At Bibelen, fordi den virkelig er Udtryk for at »Ordet blev Kød», maa underkastes videnskabelig Undersøgelse, som enhver anden Bog, og at man maa bøje sig for denne Undersøgelser Resultater, er hævet over enhver Tvivl; men det afgørende er om dette blot er et nødvendigt Arbejde i Forgaarden til Helligdommen, eller det er muligt ad den Vej at forstaa Bibeltekstens saglige, virkelige Mening. Videnskaben svarer Ja, men Kirken svarer Nej og har det nytestamentlige Bibelsyn bag sig. Dette har længe været fordunklet og ukendt, men træder mere og mere frem i disse Aar som det store Spørgsmaal til os: Med hvad Ret forkaster I det eenstemmige, nytestamentlige Bibelsyn kommet med Kristus, baaret frem af Apostlene, at G. T. vidner om Kristus og kun forstaas, sagligt, reelt i ham? Takket være dette Bibelsyn er G. T. bevaret som den kristne Menigheds Bog; fordi Davids Psalmer blev bedt af Kirken, som Kristus gjorde det, har de levet i Kirken indtil denne Dag.

Den utrolige Frimodighed, den gammeltestamentlige Videnskab har vist med Hensyn til at feje Jesu og Apostlenes Bibelsyn til Side som Sagen uvedkommende, skyldes antagelig og forhaabentlig Uvidenhed om dette Bibelsyn. Saa længe man blot ser det som en Forlængelse af Senjødedommens Syn, maa man have Lov at afvise det som uvedkommende. Det er jo heller ikke svært f. Eks. hos Paulus og i Hebræerbrevet at finde Fortolkninger, der i hvert Fald ved første Øjekast ligger nær op ad rabbinske Fortolkningsmetoder, og Eksegese af enkelte Steder vil selvfølgelig ofte gaa ad Samtidens Veje, det ligger atter gemt i dette »Ordet blev Kød».

Men det afgørende i det nytestamentlige Bibelsyn er, at det ikke er en ny Fortolkningsmetode, f. Eks. den typologiske, men en ny Erkendelse af G. T.s egentlige Mening og Indhold; en Erkendelse, der gives i Kristus som et Led af Gudsrigets Aabenbarelse, nemlig denne: Gud har med al sin Gerning i Israel tænkt paa Kristus og gjort det saaledes, at Israels Historie, Institutioner, Love, profetiske Aabenbaringer, Psalmer o. s. v. baade er rettet aktuelt mod Israel for at hjælpe det i den aktuelle Situation og for at forberede det paa Kristus, og overleveret os til denne Dag for overfor os at være et Forjættelsesvidnesbyrd om Kristus. Gud tænkte paa Kristus, da han inspirerede Psalmisten til at digte den 2. Psalme i Psalteret. Dette forstod Psalmisten og Israel ikke, det forstaar Videnskaben ikke, den kan kun fastslaa, at Psalmisten ikke tænkte på Messias, og det er rigtigt, først Kristus forstaar, at han opfylder denne Psalme og kaster sit nye Lys over Guds Mening med det israelitiske Kongedømme og Kongepsalmen.

Men denne Erkendelse er en Gudsrigets Hemmelighed og ingenlunde den samme som den senjødiske, messianske Tolkning af Psalmen, der fører til den nationale Messiastro, som Kristus bekæmpede. »I ransager Skrifterne, fordi I mener i dem at have evigt Liv, og det er dem, der vidner om mig. Og I vil ikke komme til mig for at I kan have Liv», siger Jesus til Jøderne (Johs. 5, 39—40). Kristus finder man ikke i Skriften, han er levende iblandt os, men dem, der tager imod ham, faar deres Øjne lukket op for Vidnesbyrder om ham i G. T., det stykkevisse, ufuldkomne Forjættelsesvidnesbyrd, der kun i Kristus danner en Enhed hvor baade Ps. 2 og Jes. 53 opfyldes, ikke som en Spaadom, der i Enkeltheder gaar i Opfyldelse, men som et Guds Tegn, der peger hen paa Frelseren, den tornekrone Konge. Altsaa, hvad det er i Psalmen, Gud vil opfylde, hvad Forjættelsestegnet er, det ses først, naar Kristus aabner vore Øjne, som han gjorde det med de to, der vandrede til Emaus (Lk. 24, 31—32) eller for alle Apostlene før Himmelfarten: »Da oplod han deres Forstand til at forstaa Skrifterne» (Lk. 24, 44—49).

Dette Bibelsyn bar hele Jesu Gerning: han vilde være Messias d. v. s. Opfyldereren af Guds Forjættelser i G. T. I Psalmerne og hos Hjemkomstprofeten især fandt han Guds Vej afstukket for sig. Over hans Gerning stod Ordet »det bør sig»: saaledes er Guds Vilje aabenbaret til Opfyldelse i den gamle Pagts Bog.

Dette vil altsaa sige, at den egentlige, saglige Forstaaelse af Psalmernes Mening og dybeste Indhold er den, Kristus giver sin Menighed. Den kristologiske Opfattelse, som er den bærende i Kirkens Syn paa Psalmerne fra Jesu Tid, er altsaa ikke en opbyggelig Indlægning, men den eneste virkelige Forstaaelse af Psalmerne. Dertil kan Videnskaben aldrig trænge frem, og hvis den prøver det uden at være Theologi, d. v. s. staaende i Menigheden og lyttende till G. T. sammen med Kristus, vil den misforstaa Ordet. Trods alt det værdifulde, der blev givet os f. Eks. af Wellhausen var det alligevel berettiget, at Menigheden hævdede, at en enfoldig Kristen, der intet kender til den nye Bibelforskning, men læste G. T., som Kristus gjorde det, forstod Bibelordet bedre, mere sagligt end den lærde Professor.

Men naar dette er sagt, maa vi ogsaa gøre os klart, at vi ikke udenvidere kan overtage Jesu eller Luthers Bibelbrug.

I Grundsynet maa vi være enige, fordi det paa det nøjeste hører sammen med hele Evangeliet og er bærende i Jesu Selvforstaaelse og Forkyndelse. Det er ikke en Bisag, men N. T. hævder, at uden G. T. gives der ingen virkelig Forstaaelse af Kristus. Brunner bruger et Sted dette Billede, at Biblen er en som en hel Sætning bestaaende af Forsætning og Eftersætning; begge Dele maa med, for at Sætningen kan faa Mening.

Men i Enkeltheder kan og maa vi have andre Meninger end Kirken før den historiske-kritiske Bibelforskning, f. Eks. deri, at vi i G. T. møder Spaadomme om Kristus, at Profeterne og Psalmisterne var klare over, at de talte om en fjern Fremtid og en kommende Messias, og i alle de historiske Spørgsmaal.

Jesus, som var et sandt Menneske, maatte dele sin Tids Opfattelse heraf og Luther paa samme Maade, deri var intet usandt. Men det er der, hvis vi nu, i Strid med de Resultater, en ærlig Forskning har bragt, fastholder det »gamle Bibelsyn».

Den historisk-kritiske Forskning er Guds Gave til sin Kirke, naar den bruges paa rette Maade. Ved den hjælpes vi til at se sandere paa G. T. Vi skal lære dette: Forjættelse er ikke Opfyldelse. Derfor taler Gud stykkevis og paa mange Maader i den gamle Pagt; der tegnes flere forskellige Billeder af Kongen og Profeten f. Eks., derfor kan Billederne ikke staa alene, det ene Skrift maa høres sammen med det andet i Kristus, Ps. 2 og Jes. 53, Jonas Bog og Esters Bog o. s. v., og dog skal deres særlige Vidnesbyrd udarbejdes i sin Ejendommelighed.

Vi møder Opstandelsens Gud, men ikke Opstandelsessaab i Psalmerne, og det forarger os ikke, Forjættelsen maa være ufuldkommen, først med Kristus kom Opstandelsen og det virkelige Opstandelsessaab til Verdenen, og dog er Ps. 16 en Forjættelse herom.

Vi skal lære at være taknemmelige for, at Forskningen viser os det primitive, tidsbestemte i Psalmerne, f. Eks. at »Fjenderne» opfattes som Troldmænd, fordi det siger til os, at Ordet virkeligt er bleven Kød. Det er ikke evige, religiøse eller moralske Sandheder, vi møder i G. T., men en Guds frelsende Aabenbaring i Historien, Ordets Inkarnation.

Derfor forarges vi heller ikke over at møde menneskelig Synd hos Psalmisterne, Præg af det gamle Menneske, der vil Hævn og som hæver sig over andre, selvom baade Hævn — og Uskyldsstederne skal opfattes noget anderledes, end vi plejer at gøre; dette skal vi senere komme tilbage til.

Blot maa vi slaa fast, at det historisk-kritiske Bibelsyn har afgjort Uret, naar det taler om, at der foreligger en Udvikling fra noget lavere til det højere i Forholdet G. T.—N. T. Hvis dette var Tilfældet, maa man spørge: Hvad skal man med det lavere, naar vi har det højere, hvad skal vi med gamle jødiske Psalmer, naar vi har vore egne kristne Salmer? At sige Forjættelse — Opfyldelse er noget andet. Vel er Forjættelsen lavere end Opfyldelsen med Nødvendighed ikke paa Grund af svigtende menneskelig, religiøs og moralsk Erkendelse; men Opfyldelse er ikke et højere Trin paa en Udviklingsrække, men Gudsrigets Komme, Inkarnation, der ikke gør Forjættelsen overflødig, men først for Alvor gør den nødvendig.

Efter at have klargjort det principielle vil vi i sidste Del af Artiklen i Enkeltheder prøve at fremstille Psalterets Forjættelsesvidnesbyrd om Kristus og de Problemer, der rejser sig i den Anledning.

Egentlig kunde man godt begynde med det, der ligger i Navnet »Davids Psalmer». Hvormeget man tænkte ved at tillægge David Forfatterskabet til Psalmerne er vel usikkert, men denne Benævnelse udtaler meget af det centrale i Menighedens Syn paa Psalmerne: de staar i Davidskongedømmets Tegn, handler om Davidskongen og hans Folk. Heri er intet sagt om, hvor mange af Psalmerne, der er digtet til Brug for Kongen, nok noget flere end almindeligt antaget, men der menes dette, at det Jeg, der for den

kristne Menighed nu taler i Psalmerne er Davidssønnen Jesus Kristus og hans Folk, der er hans Legeme paa Jord. Her møder vi den af Gud indsatte Konge, Guds Søn i Ps. 2, den retfærdige Konge i Ps. 101, han der er Konge og Præst paa een Gang i Ps. 110, den foragtede og dog sejrende Konge i Ps. 118, den velsignede Konge der lever i Troen Ps. 21. Saaledes den ene Psalme efter den anden, der taler om Kongen, eller hvor Kongen taler selv. Det er ikke Profeti eller Spaadomme; vi glemmer ikke, at Psalmisten talte om sin Tids Konge i Israel, derfor prøver vi ikke paa at finde dunkle Hentydninger, der kan passe paa Kristus. Det er her som med Jesu Lignelser, de enkelte Træk er kun Led af Billedet og skal ikke udlægges, men det er Hovedtanken, der skal frem. Saaledes ogsaa i Psalmerne; det er ikke bestemte Enkeltheder, Kristus opfylder, men Billedets Helhed paa den Maade at Trækkene fra de forskellige Billeder føjes sammen i en levende Enhed i Jesus Kristus, der paa engang er den kronede Konge og den foragtede Hovedhjørnesten, Præsten der ofrer for Synd og Dommeren, der knuser sine Fjender paa Herrens Dag og udrydder de gudløse: alle disse Billeder i Psalmerne er ligesom Skygger Kristus kaster, hver især fører de os nærmere ind i hans Hemmelighed, naar de betragtes i hans Lys.

Den anden Kristusskikkelse vi møder er den lidende, anfægtede Herrens Tjener, enten det nu er Israels Konge, en enkelt ubekendt, eller hele Folket, der engang var Psalmens Jeg.

Disse Psalmer opfylder Kristus ved, at han gør sig til eet med alle disse lidende og anfægtede ved hele sin Inkarnation og med Højdepunktet: Gethsemane og Korset. Det er deres Nød, han lider, deres Angst er hans Angst sammen med Tvivl og Anfægtelse; det er deres Synd, han bekender som sin egen i Psalmerne. Vi er med baade som enkelte og som Menighed, vi faar Lov at føje os ind saaledes, at naar vi i Anfægtelse raaber: »Min Gud, min Gud, hvorfor har du forladt mig», saa beder vor Forsoner for paa sit Kors, og naar vi siger: »Mod dig, mod dig alene har jeg syndet», saa bekender han Alverdens Synd sammen med os og soner den derved.

Videnskaben har paavist, at Nøden i Psalmerne kan være af megen forskellig Art f. Eks. Ps. 51 Sygdom; i andre Psalmer Forfølgelse af Fjender o. s. v., hvorledes opfylder Kristus saa dette? Vi maa søge ind til Psalmens Kærne, og den er altid Anfægtelsen, det er Psalmistens egentlige Nød. Men netop Udmalingen af den

timelige Nød skal glæde os, for vi har ikke en aandelig Frelser, der kun bryder sig om Sjælen, men Menneskesønnen, der gør sig til eet med al timelig Nød: »vore Sygdomme bar han». Den, der beder Klagesalmerne saaledes, vil forstaa mere og mere af Korsets Gaade omend ikke forstandsmæssigt, saa dog saaledes, at Jesu stedfortrædende Lidelse bliver en større og større Glæde og Virkelighed for Troen.

Men ogsaa Kristi Folk er med i Psalmerne.

Israel er Tegnet, der peger hen paa Kristi Menighed. Derfor taler de lange bibelhistoriske Psalmer (f. Eks. Ps. 105 og 106) levende og aktuelt til os. De afmaler Guds Trofasthed og Udvælgelse og tugter vor Genstridighed og Vantro. Det er vor egen Historie vi læser i Forbilledet, Typen som N. T. siger, samtidig med, at vi fastholder det reelt historiske ikke som jødiske Historie, men som Led af Menighedens. Vor Udvælgelse begynder med Abraham, Guds Førelse med sin Menighed med ham. Ved Daaben er vi indlemmet i dette Guds Folk, som Gud fandt i Ørkenen som vilde Druer. Som Psalmisten dengang, beder vi nu Psalmen i Pagten og venter Bønhørelse, fordi Gud har udvalgt os i Kristus, saaledes som hans Udvælgelse af Israel baade er Begyndelsen til og Forjættelsen om.

Dette Folk møder han i Templet. Vi kan ikke være den historisk-kritiske Forskning taknemlig nok for, at den har givet os det saakaldte kultiske Syn paa Psalmerne, paavist hvorledes Psalmerne lovsynger og paakalder den nære Gud, der møder sin Menighed paa Sion ved Gudstjenesten. Dette opfyldte Kristus, da han kom som den nære Gud og kommer i Ord og Sakrament, og hans Menighed er hans hellige Tempel. Helt naturligt tænker vi herved ogsaa paa Kirkens Hus og Gudstjenesten, naar vi f. Eks. synger Ps. 84, men det er Udtryk for Kristi Nærværelse i Menigheden, Huset af levende Stene.

Ved ingen af Psalmerne har vi søgt at finde ind til noget saa at sige fællesreligiøst, som det gamle og det nye Israel kan være fælles om. Den Vej maa som Regel det »nye Bibelsyns» Mænd gaa, for som Kristne at kunne læse Psalmerne. De maa finde Udtryk for den samme menneskelige Nød, den samme Lidelse, den samme Tro og religiøse Oplevelse.

Enhedspunktet ligger her et andet Sted end for N. T. Efter bibelsk Opfattelse er det, der forener det gamle Israel og det nye, Kristus. Han var i Forjættelsens Form i Israel, vi har ham

i Opfyldelsen som Menneskesønnen. Dette betyder imidlertid ogsaa, at alt i den gamle Pagt virkelig staar i Forjættelsens Tegn og kun forstaas i Kristus.

Hvad dette vil sige ses i Skabelseshymnerne. Ofte ser man saaledes paa det, at i den gamle Pagt har de den første Trosartikel, vi har faaet den 2. og 3. føjet til. Nej, det er virkelig den treenige Gud, der her aabenbarer sig for Israel, men i Forjættelsens Form. Derfor begynder ogsaa Israels Tro paa den 1. Trosartikel med den anden, men begge i Forjættelsens Form. Psalmerne lovsynger ikke Naturens Gud, Almenreligiøsitetens eller den naturlige Theologies Gud, men Forløseren, Udvælgelsens og Pagtens, Ordets Gud. Derfor knyttes Skabelse og Guds Kongedømme over Israel saa nært sammen og bliver Virkelighed i Gudstjenesten. Saaledes er ogsaa Skabelseshymnerne Forjættelser. Vi lovsynger med dem den Gud, Himlens og Jordens Skaber, der har indordnet alt under sin Forløserplan i Kristus, som han begyndte at udføre i Forjættelsesform, da han udvalgte Israel, og har fuldført i Kristi Komme og Frelsergerning. Dette træder os i Møde ved Gudstjenesten.

Til sidst vil vi vende os til de Ting i Psalmerne, som synes at stride direkte mod Evangeliet, nemlig Hævnønskerne, Uskyldsbekendelserne og Talen om Retfærdighed ved Loven. Er der andet at gøre end at sige Nej hertil, paa Forhaand opgive at søge Forjættelsestegn heri, og altsaa springe disse Steder over naar vi læser Psalteret som Kristi Menighed?

Lad os ikke fælde en for hurtig Dom, men se lidt nærmere paa disse Psalmer.

Det almindelige er jo blot at se Hævnsalmerne under Udviklings-synspunktet: de er Udtryk for en lavere Moral end den kristne. Jesus anlægger, som vi har set, et helt andet Syn nemlig: Forjættelse — Opfyldelse. Naar Jesus taler om at elske og tilgive sine Fjender og selv beder for dem, synes det klart, at Hævnsalmerne er dømt. Der er noget her, der virkelig er dømt ved Jesu Kors. Vi kan med andre Ord aldrig mere læse disse Psalmer, som det gamle Israel gjorde. Men det skal vi jo heller ikke, om hele G. T. gælder, at det skal læses som opfyldt i Kristus. Men er det muligt med Hævnsalmerne? Apostlene og Jesus gør det. I Apostlenes Gerninger Kp. 1, 20 anføres Hævnønsker fra Ps. 69 og 109, ikke længere bedt som Hævnbønner, men som Ord om Guds Vredes Dom, gaaet i Opfyldelse paa Judas. Jesus siger om

Judas Johs. 17, 12: »ingen af dem gik fortabt undtagen Fortabelsens Søn, for at Skriften skulde opfyldes»; dermed hentydes ganske sikkert til Hævnønskerne i Ps. 69 og 41 (jp. Joh. 13, 18 og 15, 25), her ogsaa læst som Udtryk for Guds Vredes Alvor.

Har dette nu noget Holdepunkt i Psalmerne, er det ikke ganske simpelt hen en utilladelig »Forbedring»? Lad os prøve ganske enkelt at læse Psalmerne som Israel gjorde det. Den talende i Psalmen er den enkelte anfægtede Herrens Tjener eller den lidende og anfægtede Menighed, der staar overfor Fjender, der samtidig er Guds Fjender, maaske primitivt opfattede som Troldkarle og Heksemestre, Mennesker i Pagt med Mørkets Magt. Grundtonen i Bønnen er ikke den forurettedes egoistiske Hævntørst, men Nidkærlighed for Guds Retfærdighed og Ære, at hans Sejr dog maa kendes, og Fjenderne knuses. Den selvretfærdige ønsker Hævn, men i Psalmerne er det den anfægtede, der beder og siger »min Skyld er ikke skjult for dig».

Alligevel er der Synd i disse Bønner; de er den gamle Pagts Bønner, der endnu ikke kendte den korsfæstede, som bad for sine Fjender. Men det inderst i dem opfyldes, den uafrystelige Vished om Guds Vredes Alvor: »Ve dig Korazin, ve dig Bethsaida, det skal gaa Sodoma og Gomorra taaleligere paa Dommens Dag end dig».

Naar vi beder disse Bønner i Kristus er der ingen Hoveren deri, for ogsaa vi maa frygte Guds Vrede, og Bønnen om, at Fjenden maa knuses, naar han staar Gud imod, maa forenes med Barmhertighed mod alle, der er tyranniseret af Djævelen. Guds er Dommen, og den er virkelig og forfærdelig. Er det ikke gaaet endnu forfærdeligere for Tyskland end de Ord Ps. 137, 7—9 udtalte mod Babylon? Grundtvig sang om Guds Fjender:

»De er Fjender af Sandhed og Retten
de er Fjender af Kærlighedsætten
de har alle det værste tilbage,
thi end lever den gamle af Dage».

Det er Hævnsalmens Toner, men som de lyder i Kristus.

Endnu mere forargende end Hævnmønstrene er Uskyldserklæringerne f. Eks. i denne Form: »Mig dømmes du, Herre, efter min Retfærd og Uskyld». (Ps. 7, 9.) Er dette Farisæisme eller i hvert Fald en overfladisk Synsbevidsthed? Nogle af disse Udsagn faar vel nok en naturlig Forklaring som »Anklagedes Bønner»,

bedt af Mennesker, der søger Asyl i Templet og som overfor Gud bedyrer deres Uskyld i den bestemte Sag, de anklages for. Dette klarer imidlertid næppe hele Spørgsmaalet. Vi maa for at løse det prøve at forstaa Arten af den gamle Pagts Gudsforhold. Det er et virkeligt Trosforhold, der har Naaden som Forudsætning. Saaledes indledes de 10 Bud med Evangeliet: »Jeg er Herren din Gud, som førte dig ud af Ægypten af Trællehuset» — »Du maa ikke have andre Guder end mig». De 10 Bud udtrykker den Troens Lydighed, der skal udspringe af Naaden. Navnlig 5. Mosebog understreger stærkt Naadestanken. Alle de mange forskellige Bud betyder da, at hele det skabte Menneskeliv i alle dets Detailler ved Budene underlægges Guds Naade og Herredømme med Kærlighed til Gud og Næsten som det samlende Bud. Men vi befinder os i den gamle Pagt paa Forjættelsens Trin, hvor Menighed og Folk er eet, og Moseloven ogsaa er Samfundslov. Israel er som Børn, der maa have Bud angaaende en hel Række bestemte ydre Ting, som de kan udføre, og hvor det alligevel er saadan, at de skal gøres i frivillig Lydighed og i Glæden over at kunne hjælpe og glæde Fader og Moder, for at Budene virkelig er opfyldt. Er det Farisæisme, naar et Barn hopper rundt og siger: »jeg er saa glad, fordi jeg har hjulpet Mor i Dag og gjort alt, hvad hun sagde»? Fri for Egoisme er det vel ikke, men det bærende deri er Glæden over at være hjemme og være, som Fader og Moder gerne vil have det, og i deres Kærlighed. Dette kan være et Billede paa Israel i den gamle Pagt. Fordi Kristus endnu ikke er kommet med den større Frelse og den bedre Pagt, med Budene indskrevet i Hjertet, derfor kræver Gud kun, at Israel skal være som Børn, der skal vise Lydighed i alle disse ydre Ting, hvorigennem deres Tro og Kærlighed skal give sig Udslag.

Hvor Troen og Kærligheden ikke er, holdes Loven ikke, men hvor de er, der staar man med Gerningerne i Pagten. Netop saaledes er Uskyldserklæringerne ment. Det bærende i dem er ikke Egenretfærdigheden, men Tilliden til Gud. Saaledes begynder Ps. 7 med Ordet: »Herre, jeg stoler paa dig», og slutter: »Jeg vil takke Herren for hans Retfærd» (d. v. s. Pagtstroskab). Uskyldserklæringerne er ikke Svar paa Guds Anklage, i saa Fald var de Farisæisme, men paa Fjendernes. Det inderste i dem er, at man bevidner Gud sin Tro og Kærlighed og giver sig ind under hans Dom. Derfor kan man over dem sætte Apostlen Peters Ord: »Herre, du kender alle Ting, du ved, at jeg elsker dig» (Joh. 21,

17). Men vi staar ikke mere i Barnets enfoldige Forhold til Budene, derfor kan vi ikke mere bede disse Psalmer som Israel; Bjergprædikenen og hele Guds Aabenbaring i Kristus ligger imellem. Derfor beder vi dem i deres opfyldte Form. Først som Kristi egne Bønner, han var helt den retfærdige.

Saaledes giver Kristus os selv Nøglen til at forstaa dem i Johs. 15, 25: »Men for at det Ord skal opfyldes, som er skrevet i deres Lov: De hadede mig uden Grund» (Ps. 69, 5). Kan vi da ikke bruge dem om os selv? Jo, med Peters Ord, hvor det er Troen, der giver sig ind under Guds ubestikkelige Dom og ved, at vi er kun rene og retfærdige i Guds Øjne, fordi vi er dækkede af Kristi Renhed og Retfærdighed. Vi kan maaske i en bestemt Sag sige som Paulus: »Vel ved jeg intet med mig selv», men maa saa ogsaa tilføje: »men dermed er jeg ikke retfærdiggjort, den som bedømmer mig er Herren» (1. Kor. 4, 4). Derfor bliver Grundtonen Ordene fra Rom. 8, 33: »Hvem vil anklage Guds udvalgte? Gud er den som retfærdiggør, hvem er den som dømmer? Kristus Jesus er han, som er død, ja meget mere er oprejst, han som er ved Guds højre Haand, han som ogsaa gaar i Forbøn for os».

Paa samme Maade taler Ps. 119 til os, og alle de andre Psalmer, der taler om Frelsen ved Loven. Det er ikke den falske Frelsesvej, Paulus bekæmper. Budene er Evangeliet i den gamle Pagt i Forjættelsens Form. I dem var Gud nær i sin Naade (5. Mos. 30, 11 f.), og i hvert eneste af dem bliver Guds Naadespagt levende: »Jeg kendes ved dig, udvælger dig i Naade, som du er, og aabenbarer min gode og naadige Vilje for dig, for at du skal leve udaf den». Derfor siger vi: Disse Ord taler til os i den nye Pagt om Evangeliet og vor Bekendelse dertil; Evangeliet, der er Guds Nærhed og Naadesvilje paa een Gang, hvorefter vi skal leve.

Det er paa mange Maader en svær Tid, vi lever i, men ogsaa en stor og rig Tid, hvor vi finder tilbage til det ægte og oprindelige i Menneskeliv og Kristentro. Dette er ogsaa sket paa Bibelsynets Omraade. Nu staar det til os, om Biblen og ikke mindst Davids Psalmer maa blive læst og bedt, som i Fædrenes Kirke, og Menighedens Liv styrkes derved.

Sv.-Aa. Nielsen.